

Wykaz najważniejszych dodatków do świadczeń emerytalnych i rentowych

Spis treści

1. Tzw. 13. emerytura
2. Tzw. 14. emerytura
3. Dodatek pielęgnacyjny
4. Zasiłek pielęgnacyjny
5. Świadczenie 500 plus dla seniora
6. Dodatek do emerytury po 65 roku życia (200 plus dla seniora)
7. Dodatek osłonowy dla emerytów
8. Dodatek kombatantki i dodatek kompensacyjny
9. Dodatek za tajne nauczanie
10. Dodatek weterana poszkodowanego
11. Świadczenie pieniężne dla byłych żołnierzy przymusowo zatrudnianych
12. Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych
13. Ryczałt energetyczny

1. Tzw. 13. emerytura

Dodatkowe roczne świadczenie pieniężne zwane potocznie trzynastą emeryturą wypłacane jest osobom, które 31 marca roku, w którym wypłacane jest to świadczenie, są uprawnione do:

- emerytury – w tym emerytury pomostowej, okresowej emerytury kapitałowej i emerytury częściowej,
- renty z tytułu niezdolności do pracy – w tym renty dla inwalidów wojennych i wojskowych oraz rent wypadkowych,
- renty szkoleniowej,
- renty socjalnej,
- renty rodzinnej,
- rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego,
- świadczenia pieniężnego przysługującego cywilnym niewidomym ofiarom działań wojennych,
- nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego,
- świadczenia i zasiłku przedemerytalnego.

Trzynastka jest wypłacana w wysokości najniższej emerytury obowiązującej od 1 marca danego roku. **Od 1 marca 2022 r. najniższa emerytura wynosi 1338,44 zł (brutto).** Dodatkowe roczne świadczenie nie przysługuje, jeśli prawo do świadczeń jest zawieszane na dzień 31 marca danego roku. Świadczenie wypłaca się raz w roku wraz ze świadczeniami wypłacanymi za kwiecień danego roku. Osobom uprawnionym do świadczeń i zasiłków przedemerytalnych trzynastkę wypłaca się w maju wraz z tymi świadczeniami.

2. Tzw. 14. emerytura

Dodatkowe roczne świadczenie zwane potocznie czternastą emeryturą przysługuje osobom, które na dzień 31 października 2022 r. miały prawo do jednego ze świadczeń długoterminowych wymienionych w ustawie: emerytury, renty, renty socjalnej, świadczenia przedemerytalnego. Czternastka nie przysługuje osobom, których prawo do tych świadczeń zostało zawieszane.

Tzw. czternastka w 2022 r. wynosi 1338,44 zł brutto. Pełna kwota przysługuje osobom, których świadczenie podstawowe nie przekracza 2900 zł brutto. Pozostałym przysługuje czternastka pomniejszona zgodnie z zasadą „złotówka za złotówkę”. Na przykład, jeśli pobierana emerytura wynosi 3000 zł, czternastka przysługuje w kwocie mniejszej o 100 zł.

Tzw. 14. emerytura trafiła do klientów ZUS wraz z wypłatami świadczeń listopadowych. Dodatkowe świadczenie jest wypłacane z urzędu, to znaczy, że nie trzeba składać żadnego wniosku w tej sprawie. 14. emerytura podlega opodatkowaniu i

oskładkowaniu na ogólnych zasadach. Co ważne, z kwoty świadczenia o nie mogą być dokonywane potrącenia i egzekucje.

Świadczenie to zostało wypłacone w 2021 r. oraz 2022 r., a także zostanie wypłacone w 2023 r.

3. Dodatek pielęgnacyjny

Dodatek pielęgnacyjny przyznawany jest osobie, która jest całkowicie niezdolna do pracy oraz do samodzielnej egzystencji albo ukończyła 75 lat. Można przyznać dodatek pielęgnacyjny na wniosek, jeśli lekarz orzecznik ZUS (komisja lekarska ZUS) w orzeczeniu stwierdzi, że osoba jest całkowicie niezdolna do pracy oraz do samodzielnej egzystencji. Po ukończeniu 75 lat osoba nie musi składać zaświadczenia o stanie zdrowia. ZUS z urzędu przyzna prawo do dodatku pielęgnacyjnego i będzie on wypłacany wraz z emeryturą.

Dodatek pielęgnacyjny nie zostanie przyznany, jeśli osoba przebywa w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym powyżej 2 tygodni w miesiącu. Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego – przyznanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta – nie przysługuje, jeśli osoba ma ustalone prawo do dodatku pielęgnacyjnego z ZUS.

Od 1 marca 2022 roku dodatek pielęgnacyjny wynosi 256,44 zł miesięcznie. Jego wysokość podlega corocznej waloryzacji. Świadczenie to jest wolne od podatku dochodowego, nie podlega też egzekucji sądowej ani administracyjnej.

4. Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje osobom, które ukończyły 75 rok życia. Jest to świadczenie, które ma pomóc w częściowym pokryciu kosztów wynikających z konieczności zapewnienia opieki osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje: osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, osobie umieszczonej w instytucji zapewniającej nieodpłatnie całodobowe utrzymanie, a także jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenie na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje urząd miasta lub gminy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej na wniosek.

Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego jest weryfikowana raz na 3 lata. Podczas ostatniej weryfikacji nie stwierdzono konieczności zwiększania sumy świadczenia. **Od 2019 roku wysokość zasiłku pielęgnacyjnego nie zmieniła swojej kwoty i nadal wynosi 215,84 zł miesięcznie.**

5. Świadczenie 500 plus dla seniora

Z dodatku 500 plus dla seniora mogą korzystać osoby niepełnosprawne, niezdolne do samodzielnej egzystencji, powyżej 75 roku życia i pobierające zasiłek pielęgnacyjny. Ze względu na to, że świadczenie 500 plus dla seniora skierowane jest do osób niesamodzielnych, do wniosku należy dołączyć orzeczenie o niezdolności do samodzielnej egzystencji lub orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów. Jeśli jednak takie orzeczenie zostało już kiedyś złożone w ZUS, nie trzeba go ponownie dołączać. Następnie senior jest kierowany na badanie do lekarza orzecznika ZUS. Sam fakt pobierania zasiłku pielęgnacyjnego nie jest gwarancją przyznania 500 plus dla seniora.

W marcu 2021 roku próg dochodowy dla programu 500 plus dla seniora wynosi 1272,08 zł brutto. W sytuacji, gdy emerytura, renta albo inne świadczenie przekracza tę kwotę, 500 plus dla seniora zostanie pomniejszone zgodnie z zasadą „złotówka za złotówkę”. Jeśli pobierana jest emerytura, renta lub inne świadczenie, których łączna kwota brutto wynosi więcej niż 1272,08 zł, a nie przekracza 1772,08 zł brutto, wysokość świadczenia uzupełniającego będzie niższa niż 500 zł.

Wniosek o 500 plus dla seniora należy złożyć w ZUS, KRUS, drogą pocztową lub przez Platformę Usług Elektronicznych ZUS. Można to zrobić osobiście lub za pośrednictwem opiekuna prawnego lub pełnomocnika. Świadczenie uzupełniające 500 plus dla seniora przyznawane jest od miesiąca, w którym spełnione zostaną wymagane warunki. Nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zostanie złożony wniosek.

6. Dodatek 200 plus dla seniora

Od 2022 roku wypłacany jest nowy dodatek do emerytury po 65 roku życia w wysokości 200 zł dla seniorów – strażaków-ochotników i ratowników górskich. Dodatek ten będzie dożywotni i przyznawany bez względu na wysokość pobieranej emerytury. Co trzy lata będzie on podlegał waloryzacji.

O dodatek 200 plus mogą ubiegać się kobiety po ukończeniu 60 roku życia i po 20 latach czynnej służby w OSP oraz mężczyźni, którzy ukończyli 65 rok życia i przez co

najmniej 25 lat brali czynny udział w działaniach ratowniczych lub akcjach ratowniczych OSP, oraz analogicznie kobiety i mężczyźni, którzy brali udział w działaniach ratowniczych podejmowanych w ramach ratownictwa górskiego. Warto wiedzieć, że przy obliczeniach okresu czynnego uczestnictwa, zachowanie ciągłości lat w OSP nie będzie konieczne. Dodatek 200 plus ma należeć się tylko tym osobom, które przynajmniej raz w roku brały bądź będą brały udział w akcjach ratowniczych.

Wniosek o dodatek 200 plus można złożyć u miejskiego lub powiatowego komendanta straży pożarnej. Za wypłatę tego świadczenia będzie odpowiadał Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA.

7. Dodatek osłonowy dla emerytów

By przeciwdziałać rosnącej inflacji i wysokim cenom, rząd ogłosił wprowadzenie nowego dodatku osłonowego. Wypłacany jest w dwóch ratach – do 31 marca i do 2 grudnia 2022 roku. Dodatek osłonowy przysługuje po złożeniu wniosku i spełnieniu kryterium dochodowego. **Osoby samotne będą mogły liczyć na pomoc w wysokości 400 zł w skali roku, gospodarstwa domowe składające się z 2 lub 3 osób otrzymają 600 zł, a 4 i 5 osobowe 850 zł. Większe rodziny dostaną 1150 zł w skali roku.**

By móc otrzymać to dodatkowe świadczenie konieczne jest spełnienie poniższych kryteriów dochodowych:

- dla osób samotnych: dochód mniejszy niż 2100 zł brutto;
- dla osób posiadających rodzinę: 1500 zł brutto.

Dodatek osłonowy nie jest opodatkowany podatkiem dochodowym i nie podlega egzekucji komorniczej. Składając wniosek do 31 stycznia uwzględniane są dochody z 2020 r. Składając wniosek po raz drugi dochody z 2021 r. Nie trzeba przedstawiać zaświadczeń o dochodach, informacja ma charakter oświadczenia.

Nie trzeba obliczać swojego dochodu, jeżeli jest opodatkowany podatkiem PIT. To dobra wiadomość dla emerytów i mniej rubryk do wypełnienia we wniosku. Zgodnie z instrukcją Ministerstwa 13. i 14. emerytura, które z założenia nie są wliczane do dochodu, także w tym przypadku nie będą brane pod uwagę przy jego wyznaczeniu.

Wnioski o dodatek osłonowy można składać na piśmie lub drogą elektroniczną do urzędów gmin właściwych nam ze względu na adres zamieszkania. Świadczenie będzie wypłacane przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

8. Dodatek kombatancki i dodatek kompensacyjny

Osobie pobierającej emeryturę lub rentę i będącej kombatantem lub ofiarą represji przysługuje dodatek kombatancki i dodatek kompensacyjny. Osobie będącej wdową lub wdowcem po tych osobach przysługuje dodatek kompensacyjny.

Dodatek kombatancki od 1 marca 2022 r. wynosi 256,44 zł. Kwoty dodatku kombatanckiego oraz dodatku kompensacyjnego podwyższane są co roku przy waloryzacji świadczeń. Dodatek kompensacyjny wynosi 15% dodatku kombatanckiego.

9. Dodatek za tajne nauczanie

Dodatek za tajne nauczanie przysługuje nauczycielowi spełniającemu przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- w czasie okupacji podczas II wojny światowej prowadził tajne nauczanie,
- przed 1 września 1939 r. nauczał w języku polskim w szkołach polskich na terenie III Rzeszy Niemieckiej lub byłego Wolnego Miasta Gdańska.

Od dnia 1 marca 2022 r. kwota dodatku do emerytury lub renty za tajne nauczanie wynosi 256,44 zł. Kwota dodatku za tajne nauczanie ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent - od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja. Osobie uprawnionej do dodatku kombatanckiego i dodatku za tajne nauczanie przysługuje tylko jeden z tych dodatków – wyższy lub wybrany. Osoba uprawniona wybiera dodatek, który chce otrzymywać.

10. Dodatek weterana poszkodowanego

Weteranem poszkodowanym jest osoba, która na podstawie skierowania brała udział w działaniach poza granicami państwa (np. w misji pokojowej lub stabilizacyjnej) i doznała uszczerbku na zdrowiu w następstwie: wypadku pozostającego w związku z tymi działaniami lub choroby nabytej podczas wykonywania tych działań, z tytułu których przyznano jej świadczenia odszkodowawcze.

Podstawą do obliczenia dodatku jest kwota najniższej emerytury, którą ogłasza prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (jest to tzw. podstawa wymiaru dodatku). Wysokość dodatku zależy od ustalonego procentu uszczerbku na zdrowiu i wynosi:

- 10% podstawy wymiaru – od 10 do 20% uszczerbku,
- 20% podstawy wymiaru – od 21 do 30% uszczerbku,

30% podstawy wymiaru – od 31 do 40% uszczerbku,
40% podstawy wymiaru – od 41 do 50% uszczerbku,
50% podstawy wymiaru – od 51 do 60% uszczerbku,
60% podstawy wymiaru – od 61 do 80% uszczerbku,
80% podstawy wymiaru – powyżej 80% uszczerbku.

Dodatek wypłacany jest: emerytom i rencistom – co miesiąc z emeryturą lub rentą, a osobom uprawnionym do emerytury lub renty, którym wypłatę zawieszono – co kwartał (w trzecim miesiącu kwartału).

Kwota dodatku podlega waloryzacji poprzez ponowne obliczenie jego wysokości od kwoty najniższej emerytury, przy zastosowaniu właściwej dla ustalonego procentu uszczerbku na zdrowiu stawki procentowej – podwyższana jest co roku od miesiąca, w którym została podwyższona najniższa emerytura. Jeżeli przysługuje równocześnie emerytura lub renta (czyli zbiegają się Twoje uprawnienia do świadczeń) na podstawie odrębnych przepisów, przysługuje tylko jeden dodatek.

11. Świadczenie pieniężne dla byłych żołnierzy przymusowo zatrudnianych

O świadczenie to może ubiegać się osoba, która była:

- żołnierzem zastępczej służby wojskowej i w latach 1949–1959 została przymusowo zatrudniona w kopalniach węgla, kamieniołomach lub w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych,
- żołnierzem z poboru w 1949 r. wcielonym do ponad kontyngentowych brygad „Służby Polsce” i została przymusowo zatrudniona w kopalniach węgla i kamieniołomach,
- żołnierzem przymusowo zatrudnionym w batalionach budowlanych w latach 1949–1959.

Kwota świadczenia pieniężnego wynosi 222,01 zł miesięcznie w 2022 roku. Świadczenie przyznawane jest na wniosek osoby zainteresowanej. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie Wojskowej Komendy Uzuppełnień (właściwej według miejsca zamieszkania). Komenda musi potwierdzić rodzaj i okres wykonywanego przymusowego zatrudnienia w ramach zastępczej służby wojskowej. Świadczenie wypłacane jest:

- emerytom i rencistom – co miesiąc z emeryturą lub rentą,

- uprawnionym do emerytury lub renty, której wypłatę zawieszono – co kwartał (w trzecim miesiącu kwartału).

Jeżeli jednocześnie osoba ma ustalone prawo do świadczenia pieniężnego dla byłych żołnierzy przymusowo zatrudnianych oraz do:

- dodatku kombatanckiego lub świadczenia przysługującego w wysokości tego dodatku,
- dodatku określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- dodatku za tajne nauczanie,
- świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych,

przysługuje tylko jedno z tych świadczeń lub jeden z dodatków – wyższe lub wybrane.

12. Świadczenia pieniężne dla osób deportowanych

Świadczenie pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR dotyczy osób, które podlegały represjom (tzw. osób represjonowanych). Osobą represjonowaną jest osoba, która spełnia przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- w latach 1939–1945 była osadzona w obozie pracy przymusowej z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych lub religijnych;
- została deportowana (wywieziona) do pracy przymusowej – na co najmniej 6 miesięcy – w granicach państwa polskiego sprzed 1 września 1939 r. lub z terytorium państwa polskiego do:
 - III Rzeszy i na tereny przez nią okupowane w latach 1939–1945,
 - Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich i na tereny przez niego okupowane od 17 września 1939 r. do 5 lutego 1946 r. lub po tym okresie do końca 1948 r. z terytorium państwa polskiego w jego obecnych granicach.

Wysokość świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych zależy od liczby pełnych miesięcy pracy przymusowej. Przysługuje za każdy miesiąc pracy (co najmniej 6 miesięcy), nie więcej jednak niż za 20 miesięcy pracy. Świadczenie pieniężne dla osób deportowanych jest co roku podwyższane (waloryzowane). Decyzję o przyznaniu uprawnienia do świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych do pracy przymusowej wydaje Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie udokumentowanego

wniosku osoby zainteresowanej oraz opinii właściwego stowarzyszenia osób poszkodowanych. Aby uzyskać uprawnienia do świadczenia należy:

- wypełnić wniosek o przyznanie uprawnień do świadczeń pieniężnych dla osób deportowanych. Wniosek dostępny jest na stronie Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- złożyć ten wniosek wraz z opinią wystawioną przez stowarzyszenie właściwe dla określonego rodzaju doznanych represji w Urzędzie do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych),
- dołączyć do wniosku dokumenty, które potwierdzają rodzaj i okres represji.

Świadczenie pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej wypłaca ZUS. Aby świadczenie było wypłacane przez ZUS należy złożyć w ZUS wniosek o wypłatę świadczenia i dołączyć do niego decyzję szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych o przyznaniu uprawnienia do tego świadczenia. Świadczenie wypłacane jest:

- emerytom i rencistom – co miesiąc z emeryturą lub rentą,
- osobom uprawnionym do emerytury lub renty, której wypłatę zawieszono – kwartalnie (w trzecim miesiącu kwartału).

Świadczenie zostanie wypłacone, jeżeli osoba nie ma ustalonego prawa do dodatku kombatanckiego ani do dodatku za tajne nauczanie. Jeżeli ma prawo jednocześnie do świadczenia pieniężnego dla osób deportowanych oraz do:

- dodatku na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- świadczenia określonego w przepisach o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych,

to należy wybrać tylko jeden dodatek, który chcę się otrzymywać.

13. Ryczałt energetyczny

Ryczałt przysługuje osobie, która jest:

- kombatantem i inną osobą uprawnioną,

- żołnierzem zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania rud uranowych i batalionach budowlanych,
- wdową lub wdowcem – emerytem i rencistą, pozostałym po kombatantach i innych osobach uprawnionych,
- wdową po żołnierzach przymusowo zatrudnianych, pobierającą emeryturę lub rentę.

Wysokość ryczałtu energetycznego ogłasza w formie komunikatu Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Robi to w terminie do 7 dnia roboczego lutego każdego roku. Komunikat ogłaszany jest w dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Nowa kwota ryczałtu energetycznego obowiązuje od 1 marca danego roku.

Źródła:

- <https://www.zus.pl/>
- <https://www.gazetasenior.pl/>